

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

H. 542

Pretulu abonamentului:
 Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.
 " " " " jum. anu 2 „ 50 „
 Pentru Roman'a si strainetate pe an 14 franci
 " " " " j. a. 7 franci

Pretulu insertiunilor:
 Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintele sè se adreseze la Redac-
 tiunea dela
 „BISERIC'A si SCÓL'A“
 Er banii de prenumeratiune la
 TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

la

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Cu inceputulu anului 1885 deschidemu abo-
 namentu nou la „Biseric'a si Scól'a.“

Rugàm pre toti domnii abonenti de pana
 acuma, cari dorescu a avé fói'a nóstra si pe vi-
 toriu, se binevoiésca a tramite la „tipografi'a
 diecesana“ pretulu de prenumeratiune care e:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . . 5 fl.
 " " " " 1/2 anu . . . 2 fl. 50 cr.
 Pentru Roman'a si strainetate pe anu . 14 franci
 " " " " 1/2 anu 7 „

Sprijinulu moralu si materialu, de care pana
 acuma s'a bucuratu fói'a nóstra, ne indreptatiesce
 a sperá, cà si in viitoriu vomu fi imbratisiati de
 aseminea simpathii calduróse precum si de buna-
 vointi'a nestramutata a On. Publicu cetitoriu.

Redactiunea.

Meditatiuni din diu'a anului nou 1885.

Au mare influentia asupra omului serbatorile.
 Se emancipéza in aceste sante dile, — incât este
 acést'a posibilu — de sub grijile lumesci, si du-
 pace si-indeplinesce detorintiele religióse, retrasu
 in cerculu familiei, si alu amiciloru sei, si-cauta,
 si afla aci câte've'a momente de placere si dis-
 tractiune.

Sunt scumpe aceste momente pentru omulu,
 pre carele lu-multiemesce starea, in carea se ga-
 sesce. Elu are, si pórtá in internulu seu dispo-
 sitiunea de a serbá, si serbatórea i-este o oca-
 siune binevenita. Nu astfelu se intempla inse cu
 omulu, pre carele sórtea, seau pecatele lui, seau
 dóra forci'a impregiuráriloru lu-facu se fia ne-

multiemitu cu sene si cu starea, in carea se afla.
 Serbéza si elu, pentruca asia s'a pomenitu din
 betrani; dar acést'a serbare nu-lu satisface, nu-lu
 recreéza, pentruca i-lipsesce sufletulu serbárii:
 bun'a dispositiune.

Intre noi cá individi voru fi de siguru ómeni
 de amendóue categoriele, voru fi ómeni multi-
 emiti, si nemultiemiti. Starea, in carea ne-a aflatu
 anulu nou pre noi, ca corporatiune, cá biseric'a
 si cá natiune — nu ne multiemesce.

Nu incape nici cea mai mica indoéla, s'au
 facutu, si se face si la noi progresu. Mai nici
 odata inse nu obtienemu, si nu putem obtiené
 progresulu, pre carele l'am poté dupa forciile,
 de cari dispunemu, daca aceste forcie nu s'aru
 perde pré adesea in lucruri, cari numai la bine
 nu potu conduce pre nimenea; ér conscienti'a,
 ca n'am facutu, ce am potutu face, ne strepune
 de regula intr'o stare de nemultiemire.

* * *

Ori suntemu multiemiti, ori nu, serbàm si
 noi cá tóta lumea. Deosebirea este numai, ca pre
 cand la altii, cari se gasescu in stare mai buna,
 dilele de serbatóre sunt dile de petrecere, si de
 adeverata recreatiune spirituala si morala, pre
 atunci la noi aceste dile sunt, si trebue se fia
 nesce dile de scóla, dile de instructiune. Omulu
 nemultiemitu are detorinti'a se gandésca, si se
 studieze, cum se devina si elu multiemitu.

Daca acést'a ne este starea si sórtea, atunci
 trebue sè-ne plecàm capulu inaintea porunci,
 carea ne dice, ca daca voimu se ne fia mai bine,
 atunci se gandimu, si se facemu cum ne dictéza
 mintea si esperienti'a, cá se potemu ajunge acestu
 mai bine.

Pre langa anulu nou se serbéza astadi in
 biseric'a nóstra: „taiarea impregiuru a Domnu-
 lui si Mantutoriuului nostru Iisus Christos.“

Este minunata coincidentia. Acésta serbatóre, in carea Celu Atotputernicu se supune disciplinei adoptate de ordinea morala a bisericeii, in carea s'a nascutu, si ne aréta prin esemplulu seu, ca astfeliu suntemu detori a face si noi — se serbéza tocma in cea dantaiu di a anului.

Se ne notámu bine acést'a!

La noi, la romani, este lucrul cunoscutu, sunt multime de talente. Unulu câte unulu, daca ne legámu de câte o specialitate, putem face cu perseveranti'a necesaria la lucru, minuni. Cand venim in se la lucruri, pre cari avem a-le face cu totii, nu ne succedu, seau celu putiennu nu ne succedu asia, precum ar poté se-ne succéda.

Si nu ne succedu mai de regula din motivulu, ca fia-care din noi crede, ca are minte mai agera, decât cum potu avé altii, si in urmare opiniunea lul intr'unu casu anumitu este, si chiar trebue se fia cea mai buna; ér daca nu-lu ascultámu, si nu facemu, precum ne invétia densulu, indata este gat'a scisiunea. Propunetoriulu si-are si elu aderintii sei personali seau de principii, cari lu-sustienu, si cari mergu dupa densulu, ér cei ce nu voiescu se-lu asculte, mergu pre alta cale, si urmandu cursulu luat ambe pàrtile, in locu de a se duce paralelu, deóre-ce urmarescu unulu si acelasi scopu, nu arare ori se intempla, ca scopulu se uita, seau nu i-se da importantia, ce-o merita; si cei doi frati de mai nainte se facu unulu altui'a protivnicii, si tóta munc'a, se intempla adesea, cá se le fia redusa intru a-se combata si paralisá unulu pre altulu. VEDIENDU acést'a, se intempla, ca unii se descouragéza, si se retragu cu totulu, altii din protivnici de idei, se mai facu si adversari personali, si apoi stremuta lupt'a pre altfeliu de terene. Se vedu apoi in o astfeliu de situatiune lucruri, cari potu se fia pentru multi de predilectiune, dar cari nu promovéza nici decât caus'a carei'a voim a servi.

* * *

Este unu lucru pré naturalu, cá ómenii in anumite casuri se aiba vederi deosebite, si fie-carele se incerce a realisá aceea, ce doresce dupa vederile sale. Acésta impregiurare inse nu indreptatiesce pre nimenea, cá daca cineva nu impartasiesce vederile nóstre, si nu lucra dupa ele — fara a-lu studiá, fara a-lu privi si esaminá pre elu si faptele lui — se-lu suspicionámu, se-i atribum reá vointia, si se-lu dechiarámu chiar de inimicu alu causei, pentru a carui realizare lucra si elu intocma cá si noi, dar si-urmaresce, si se incérca a pune in lucrare vederile sale si ale sociloru sei de principiu.

Astadi este lumea destulu de inaintata. Fie-care omu judeca, si celu ce judeca are unu dreptu, voiesce se fia liberu in actiune, se-si ese-

cute liberu vointi'a si dorintiele, ce le are dupa judecat'a formata din vederile, de cari este condusu. De odata cu dreptulu, ce-lu pretinde cinev'a pentru sene, se nasce si o detorintia, in casulu de facia detorinti'a, ca precum pretinde libertate pentru sene, tocma asia se respecteze si libertatea altui'a.

Cu acésta detorintia incepe propriamente disciplin'a in fia-care societate. Voim se fimu liberi in actiunile nóstre. In acelasi timp in se, — repetim, suntemu detori a respectá si libertatea altor'a.

Acestu soi de disciplina lipsesce de multe ori in actiunile nóstre comune, suntem tineri inca pre terenulu vietii constitutionale-bisericesci, si cademu in gresiél'a, ce se aréta mai la fie-care omu teneru. Avemu multa inclinare spre unu feliu de despotismu de idei. Multi dintre noi avem dóra pré mare incredere in cunoscintiele si judecat'a nóstra, pretindemu, cá lumea se-ne urmeze, si daca vedemu pre altulu, ca tiene si elu, si voiesce se lucreze si elu dupa vederile, de cari este condusu dupa judecat'a sa, — nu arare ori se vede, ca ne incercámu a-lu sili, cá se ne urmeze pre noi; seau daca acést'a nu ne succede, ne incercámu a-lu discreditá si a-lu infacisiá lumii cá pre unu omu, carele nu voiesce, si nu urmaresce binele.

* * *

Na mergemu bine pre o astfeliu de cale. Ea nu duce, si nu poté se ne duca la bine. Ne trebue mai multa disciplina in tóte. Cá nu cumv'a se fimu reu intielesi inse, se ne esplicámu:

Cand ceremu disciplina mai multa in causele nóstre bisericesci si scolarie, se nu créda nimenea, ca dorim, cá vointi'a nóstra se-o supunemu unui'a, seau unor'a. Ceea ce dorim este numai, cá vointi'a nóstra se-o supunemu numai scopulu comunu, pre carele lu-urmarim. Dorim, cá scopulu comunu se dirigeze tóte actiunile nóstre. Lui se ne supunemu, si in acésta supunere se consiste, si se-se validiteze disciplin'a nóstra pre terenulu vietii publice.

Impamentenindu-se mai bine in societatea nóstra acésta disciplina, credinti'a nóstra este, ca multe, cari nu ne placu astadi, se voru schimbá. Ne vomu apropiá totu mai multu unulu de altulu, ne vomu stimá, ne vomu ajutá, si cu fie-care actiune vomu pasí cu unu pasu inainte intru realizarea idealulu de a deveni in biseric'a lui Christosu „o turma si unu pastoriu.“

Cu chipulu acest'a dilele mari, dilele de serbatóre, ce voru urmá, ne voru gasi in stare mai buna si mai multiemitória, si astfeliu serbatorile voru deveni si pentru noi momente de mai multa placere si recreatiune, dile de adeverata si neconturbata bucuria.

Cugetari despre educatiune.

Cultur'a e prin care omulu se face „dupa chipulu si asemenarea lui Dumnezeu!“

Omulu, dupa cum a esitu elu din sinulu naturei, este inertu, nesciutoriu si neindemanaticu. Daca l'am lasá pre elu, ca sè se desvólte numai dupa órba vointia a naturei, atunci corpulu si inca mai vertosu spiritulu, partea lui cea nobila, ar remané fôrte indaratu. Despre faptulul acest'a destule dovedi ne dà viéti'a ómeniloru selbatici, cari sunt lasati a-se desvólta numai de sine, ca animalele, si in adeveru modulu de cugetare, vorb'a si intrég'a intocmire a traiului loru abia îi-ridica preste animale.

Este dreptu, cà omulu primitivu si-a gatitu uneltele sale asia, dupa cum l'a povetiuitu natur'a; vorbele lui cele dantai au imitatu sunelele naturei; netur'a a datu sufletului omenescu indemnàrile prime spre a-se luminá si a sparge adenculu intunerecu alu neconsciintiei.

Firea insasi a fost cea dantaiu crescátóre a omenimei; inse crescerea ce o da natur'a nu este in stare ca se-lu faca pre omu a traí amesuratulu inaltei sale destinatiuni. Natur'a este órba si nesemtitóre; ea nu scie face deosebire intre bine si reu, frumosu si urítu; ea nu scie ce este însufletirea, dreptatea, virtutea; tóte semtiemintele càte se sternescu prin ideile morale, suntu necunoscute inaintea naturei; tóte motivele, din cari pornesce educatiunea morala, sunt cu totulu streine naturei; ele se potu sterní numai prin influinti'a omului

Mintea omenésca este chiamata a spriginí lucrulu naturei, ea este chiamata a promová desvoltagea firésca a omului, cu alte vorbe: omulu numai sub ingrigirea altoru ómeni póte se devie capabilu a impliní destinatiunea s'a marétia, esprimata prin vorbele Mantuitorului: „Fiti perfecti, precum este Tatalu vostru cerescu!“ — Cu totulu in alta colóre se arata viéti'a unui omu atunci, daca ne ingrijimu a promová inadinsu desvoltagea poteriloru lui.

Educatiunea este lucrarea aceea premeditata, ce are de scopu a desvólta armonicu tóte puterile pruncului fragedu, spre a formá din elu omu bunu, luminatu, lucratoriu. Minte luminata, inima nobila, corpu abilu pentru a seversí vointi'a spiritului, — aceste suntu ródele educatiunei.

Educatiunea este fac'l'a, care lu-conduce pre omu catra templu destinatiunei sale pamentesci, ea nobilitéza pre omulu nesemtiotoriu alu naturei, precum bunulu gradinariu din flórea simpla a campului face, prin ingaijirile sale, o flóre invólta, frumósa, mirosítoria!

Dintre tóte fiintiele numai singuru omulu es-

te educabilu, numai elu este desvoltagebilu in sensulu eminentu alu cuventului.

Fiintia progresiva ce e, omulu se desvólta incetu, se desvólta cu greu; càci puterile lui sunt „omnilaterale,“ sufletulu lui e capabilu a inaintá pe calea perfectiunei nemarginite, ér corpulu lui e unu instrumentu universalu, pre care spiritulu lu-póte tolosí spre cele mai diverse scopuri. Animalulu se desvólta mai iute si relativu mai usioru, inse pre elu l'a ingradingu firea intre anumite margini, preste cari desvoltagea lui nu póte se tréca. Elu este „unilateralu“ si „stationariu“ in iscusinti'a si actiunile sale. Desvoltageabilitatea eminenta a omului este motivulu, din care pornesce intrég'a sciintia si art'a pedagogica.

Daca e adeveratu, cà educatiunea lui-nobilitéza pre omu, atunci înriurirea ei binefacátóre se arata cu deosebire asupra desvoltagei séu a culturei spirituali. Omu cultu este acel'a, in a carui spiritu, pe langa idei, notiuni si judecati clare si bine renduite, s'au sternitu destule semtieminte nobile si nesuintie morale; cu alte vorbe: „minte luminata“ si „inima nobila“ constituiescu adeverat'a cultura a omului. Cultur'a o primimu prin crescere buna; ea ne face a traí cu demnitate, asia dar scopulu educatiunei coincide pe deplinu cu scopulu vietiei nóstre pamentesci. Din vremele vechi pana astadi, dela Socrate si pana la Kant, cugetatorii toti s'au ocupatu cu problem'a vietii.

Christos, fondatorulu religiunei sublime, ne a inventiatu, cumcà *destinatiunea* vietii este a ne apropiá catra perfectiune; *Kant*, cugetatorulu celu aduncu, a disu: scopulu vietii este a ne impliní detorinti'a (imperativulu categoricu).

Dar pentruce se devenimu perfecti si pentruce se ne implinimu detorinti'a?

Nu pentru altceva, decât pentruca se fimu fericiti, si inca mai vertosu, pentrucá se sporimu binele omenirei!

Daca din faptele nóstre nobile nu ar isvori bucurie, fericire si desfatere pentru noi insine si pentru omenire, atunci perfectiunea chiar si credinciós'a implinire a datorintiei nu ar fi, decât o formalitate desiérta.

Fericirea este dar tient'a educatiunei, càci ea este scopulu trecétórei nóstre vietii. Nu ave-rea, nici invetiatur'a, nici desfatarile lumesci nu-lu facu pre omu fericitu, ci numai — consciinti'a liniscita!

Educatiunea vrea se resadésca in spiritulu teneru o judecata clara despre bine si reu, apoi vré se-lu deprinda a asculta tot mai multu de vócea consciintiei, astfeliu vointi'a lui o face statornica in bine, si crescerea omului va culminá in ceea ce numimu „caracteru moralu,“ „carac-

teru virtuosu,“ care este triumfulu educatiunei, flórea culturai sufletesci!

Celu ce asculta de poruncile sacre a-le consciintiei, acel'a umbla pe cararea virtutii, acel'a se inaltia catra idealulu omenescu.

Fie care dintre noi — spune Jean Paul in Levana, — inca din anii primeloru tineretie, pastreza in spiritulu seu imaginea omului idealu, care tainicu ne sioptesce, cum avemu se gandimu, se semtimu, se lucramu; pre acestu „*omu idealu*“ cu inflacarata dorintia tindemu a-lu eliberá, a-lu linisci, a-lu indestulá.“

„Art'a educatiunei, tóte mijlócele si tóte intocmirile ei trebue alese asia, dupa cum pretinde acelu omu idealu!“

Crescatoriloru!

Sterniti in inimele tinere insufletirea, aprindeti-o prin exemple, fapte si sfaturi, prin fortia si iubire, prin cultur'a mintii radiemata pe a inimei cultura!

Insufletirea! . . . . . Fara ea nimicu mare, nimicu nobilu, nimicu sacru nu se póte nasce. Ea este unu copilu cerescu, care smulge spiritulu nostru din noroiulu vietiei dilnice, ne inaltia si ne rapesce, pe calea desevisirei, catra — *idealulu omenescu!*

In diu'a anului nou 1885.

Dr. Piposiu.

Munc'a si placerea.

Omulu e facutu se lucre, se muncésca, se ostenéscá.

Din punctu de vedere moralu, avemu se deosebimu doue specii de munca. Munca liberala si munca neliberala. Sub cea neliberala intielegemu aceea, unde mai multu decide objectulu ca spiritulu, si la acést'a totdeún'a ne uitámu cu unu óresi-care dispretiu. Sub cea liberala intielegemu aceea, unde decide spiritulu; si acést'a este munc'a adeverata, care nu stá in contradicere cu demnitatea nóstra omenésca.

Cu tóte acestea, daca vomu frundiari istori'a, vomu aflá cá la inceputu nu esistá decát numai munc'a neliberala, si numai mai tardiu s'a inceputu munc'a liberala.

Natur'a, incátu ne silesce la munca, numai spre desvoltarea poterei ni-dá impulsu, precum vedemu in inventarea diferiteloru masine. Munc'a liberala e mai nobila, cáci ni desvólta poterile spirituali. Inse nici acést'a nu e acomodata, pentruca se póta formá o viétia consonanta, deórece ne conduce la o rivalizare infinita.

Numai aceea munca e intru adeveru morala, care delatura defectele celoru de mai sus. Atare munca e munc'a de profesiune, care inse

nu e inca destulu desvoltata, deórece nu totu insulu are in societate ocupatiune profesionata.

Idealulu moralei este ca fia-care individu se aiba o astfelu de ocupatiune in societate. Óre ajunge-vomu acestu idealu sublimu, aceea este secretulu venitoriului acoperitu cu velu intunecosu, inse din semnele vietiei culturale de adi, potemu sperá.

Masínele, cari ocupa adi asiá locu insemnatu in societate, ne-au apropiatu cu pasi gigantici de acelu idealu, cáci ni-crutia fórté multu timpu, si ne facu domni preste poterile naturei. Inse precum totu lucrulu bunu si-are laturea rea, asiá au si masinele o lature rea, care dealtmintrea se póte evitá usioru, deórece provine numai din modulu, cu care ómenii se folosescu adi de ele.

Astadi omulu este servu alu masineloru. Nu intielegu pre adeveratii mechanisti, ci pre mass'a poporului, care lucra cu ele. Innainte de tóte ar trebui se a etámu ómeniloru, cari lucra cu masine, se véda in ele manifestarea spiritului, se véda, cá si ele sunt sub stapanirea mintii omenesci; atunci ar lucrá cu mai mare dragu, bá ar lucrá chiaru cu insufletire.

In legatura cu munc'a aflámu totodata si cele trei forme ale placerei.

Scopulu finalu alu muncei, precum vedu unii, e satisfacerea celoru necesarie.

Definitiuone unilateralá, dar nu tocmai rea, pentruca ni areta necsulu ce esista intre munca si placere. Dupa munca trebue se urmeze placere, ca se ne recreámu, se ne reinnoimu poterile. Placerea pretinde pausa; inse morala na intielege sub pausa simpluminte intrelasarea muncei, unu óresi-care *dolce far niente*, ci recascigare.

Form'a prima a placerei este placerea materiala, corporala. O insusire caracteristica a popóreloru selbatice. Na pentru aceea manca multu, cá dóra ar pottí, ci pentruca cugeta, cá asiá va fi mai tare, mai puternicu.

Form'a a dóu'a este petrecerea, unde totu individulu are parte activa. O potemu numi si diletantismu.

A trei'a si cea mai innalta forma este aceea, unde individulu, chiaru din contra cu form'a a dóua, se póta passivu, desfatandu-se in operile artistice ale altor'a.

Inse noi n'am ajunsu inca pana acolo, deórece placerea inteligentiei nóstre e diletantismulu; si avemu mai multi „*scrietori*,“ ca cetitori, mai multi „*artisti*,“ ca iubitori de arte. Despre acést'a ne potemu convinge, indata ce vomu aruncá o privire la viétia nóstra sociala sgomotosa, plina de concerte, siedintie publice, conferintie literarie etc. cari inclina pre diletanti spre sentimentalismu si romanticismu.

Asemenea importanta e relatiunea ce exista intre timpul si impartirea muncii si a placerei.

Romanii vechi au exprimat placerea cu cuvintulu *otium*, grecii cu cuvintulu *υχολη*; era munc'a o-au exprimat prin *negotium* si *αδχολβα*. Asiá dara pentru placere au avutu cuvinte positive, pentru munca negative. Si intru adeveru numai placerea o considerau de atare, care corespunde demnitátii omenesci, pana candu munc'a la ei erá menita pentru sclavi. Si numai atunci, cand Socrate se pronuncia pe langa insemnatarea ocupatiunelor de professiune, incepura se pretinésca si grecii munc'a.

Popórelle biblice inca desconsiderau munc'a si o tienéu ca pedépsa venita dela Damnedieu, inse tocmai pentru aceea o suportau cu mare pacientia.

Din punctu de vedere moralu atátu munc'a, câtu si placerea sunt de mare insemnatare, inse trebue se observámu cá devis'a adevérata a omului este munc'a, labórea. De placere numai pentru aceea avem lipsa, ca se ni recascigámu poterile pierdute. Bine s'a ingrigitu dara Biseric'a, cand totu dupa siese dile, de *negotium*, a pusu o diua de *otium*, cu tóte cá adi, cand ómenii in genere sunt mai slabi, mai nepotentiosi de constructia, ca cei vechi, — in tóta diu'a avemu lipsa de *otium*.

Krates.

Santirea bisericeii din Petrisiu.

Domnule Redactore! In sperantia cá dóra unu condeiu mai distinsu va dá in publicitate expresiune bucuriei, de carea a fost petrunsu poporulu credinciosu din comun'a nóstra Petrisiu in diu'a de 16/28. Decemvre 1884, prin actulu santirei Bisericeii nóue nu m'am incercatu a descrie acestu actu de pietate si religiosu; dar din considerare cá: in partile nóstre sunt rari evenimintele, cari ar meritá se petrundu in publicitate, si pentru a nu lasa unu actu atát de insemnatu pentru comun'a nóstra, fara urma in diurnalistica, — m'am decisu Dle Redactore a descrie actulu religiosu alu santirei bisericeii nóstre, in credintia, cá onoratulu publicu va laá cu bucuria cunoscintia de elu.

Nou edificat'a biserica trebuiá sè se termineze in anulu 1883, dar prin intrevenitele pedeci din partea intreprindietoriului nu s'au terminatu. — Imperativ'a necessitate de biserica erá semtita, din motivulu cá biseric'a cea vechia ne amenintiá cu surupare, si din acestu incidente manecandu, comitetulu parochialu a aflu de oportunu a-si terminá biseric'a sub orice impregiurari.

Cu ajutoriulu lui Ddieu vediendu-ne biseric'a terminata in tómn'a anului 1884, prin staruinti'a comitetului parochialu, din considerarea timpului de érna si din lips'a documentata de biserica, am cerutu dela Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu diecesann *Ioanu Metianu*, ca sè se indure pré gratiosu a ni dá binecuvéntarea Archierésca, cá nou edificat'a biserica sè se póta in modu provisoriu santi prin parin-

tele protopresviteru, descoperindu Ilustritátii Sale dorinti'a nóstra de a-se efeptu santirea bisericeii nóstre prin episcopu in diu'a de 23. Aprilie 1885, adeca la diu'a patronului bisericeii nóstre.

La cererea nóstra motivata, Ilustritatea Sa au si delegatu pre protopresviterulu tractualu, domnulu Vasile Belesiu, pentru a servi actulu de santire, care au si avutu locu in duminéc'a din 16/28. Decemvre 1884.

Actulu santirei i-au premersu ceremonialulu mutarii din biseric'a cea vechia in cea nóua, efeptuita Sambata in 15/27. Decemvre 1884, prin protopresviterulu tractualu cu asistenti'a a loru 4 preoti. — Dupa terminarea vecerniei pre langa sunetulu clopoteloru cu procesiune s'au efeptuitu mutarea, ducendu preotii din cele sante; éra poporulu, carele erá adunatu in numeru frumosu praporii si alte obiecte bisericesci.

Dóue simtieminte cuprindea inim'a fiesce carui'a crestinu la acésta mutare: unu simtiemintu de bucuria, cáci bunulu Ddieu ne-au ajutatu a ajunge momentulu intrării in biseric'a cea nóua; ér altu simtiemintu de jele, ca am parasitu unu lacasiu Damnediescu, carele sute de ani a servitu ca locu sante si de rogaciune antecesoriulu nostrii si nóue.

Dupa intrarea in biseric'a cea nóua, prin protopresviterulu pontificante se cetí o rugaciune de multiamita pentru momentulu intrării in biserica, si se provocá poporulu, ca in diu'a urmatóre se ieie parte la festivitátea santirei bisericeii.

In diu'a de 16/28. Decemvre ca diu'a designata pentru santirea bisericeii, mai nainte sau depusu pétr'a fundamentala cu recerut'a ceremonie, dupa carea au urmatu santirea apei si santirea bisericeii pe din launtru, apoi celebrarea utreniei si a liturgiei, la carea au pontificatu parintele protopresviteru Vasile Belesiu, asistatu inca de 8 preoti din giuru.

Sub decursulu pricésnei pontificantele protopresviteru a tienutu o cuvéntare fórté patrundiátoria si instructiva tractandu despre latirea bisericeii, in carea au accentuatu si laud'a poporului, ca fara ajutoriu din nici o parte, cu propriulu capitalu bisericescu au edificatu o biserica frumósa.

In numele poporului au luatú cuvintulu localu Iosifu Cimponeriu multiamindu mai autáiu Atotpotintelui Damnedieu pentru ajutoriulu seu celu sante, prin carele s'au realizatu dorinti'a nóstra, prin carele sau versatu in inimelle factoriloru concediuti cu conducerea terminárii bisericeii, darulu intielegerei bune si concordiei, fara de cari terminarea bisericeii nu erá realizabila.

Au exprimatú multiamita Ilustritátii Sale pré bunului nostru Episcopu diecesanu *Ioanu Metianu*, pentru sfaturile cele parintiesci, cu cari ne-au onoratu in totu decursulu edificárii; precum si dlui *Ieroteu Belesiu*, vicariu episcopescu dela Consistoriulu din Oradea-mare, ca fostulu conducatoriu alu tractulu Totvaradi'a, carele multu au conlucratu la inmultirea capitalulu bisericescu, din carele se edificá biseric'a.

In numele poporului au mai exprimatú multiamita parintelui protopresviteru Vasile Belesiu, pe a carnia umeri au cadiutu sarcin'a cea mai grea, sarcina de a conduce comun'a bisericesca in cele atingátore de edificare si pentru sacrificielle facute facia de biserica.

Inainte de „Fie numele Domnului“ s'au santitu biseric'a pe din afara cetindu-se 4 evangeliu in 4 partii a bisericeii, s'au tienutu inaintea usiei de sub turnu unu parastasu in memori'a celoru reposati, dupa cari intrandu in biserica s'au terminatu sant'a liturgia.

La prandiulu comunu datu intr'unu cercu mai restrensu sau redicatu mai multe toast, dintre cari merita a-se aminti toastulu aredicatu de protopresviterulu, intru sanatatea Maiestății Sale Imperatu si Regelui nostru Franciseu Iosifu I.; — intru sanatatea Inaltului guvern u si intru sanatatea Ilustrității Sale Domnului Episcopu diecesanu Ioanu Metianu.

S'au mai aredicatu toast intru sanatatea protopresviterului, a dlui vicariu alu Oradei-mari, a preotimei si a poporului, precum si intru sanatatea altora persóne demne de tóta stim'a.

Astfeliu se termină diu'a de 16/28. Decemvre spre bucuri'a si mangaiarea nóstra a tuturor'a, dar suveniru ei va remané nestérta din inimele nóstre.

Petrisiu, 2. Ianuariu 1885.

I. C.

D i v e r s e.

† Necrologu. Veteranulu si bine meritatu protopresviteru alu Lipovei, parintele Ioanu Tieranu a fost incercatu in septeman'a trecuta de o grea lovitura a sortii. Luni sér'a in 31. Decemvre 1884 provedinti'a divina chiamá la cele eterne dupa unu morbu indelungatu si dupa impartesirea cu santele taine pre iubit'a sa socia Elen'a, nascuta Vui'a in anulu 72 alu etătii, si in anulu 52 alu fericitei sale casatorii. Remasitiile defunctei s'au depusu spre odichna eterna in cript'a familiara din cimiteriulu din Lipov'a in 2 Ianuariu 1885 la 4 óre dupa amédi. Serviciulu funebru s'a oficiatu prin asesorulu consistorialu Augustin Hamsea, asistatu de 14 preoti si de parintele protodiaconu alu episcopiei aradane Ignatiu Papu in sant'a biserica din Lipov'a — in fienti'a de facia a anui publicu alesu si numerosu. La finea servitiului asesorulu cons. A. Hamsea in discursulu funebru a espusu pre scurtu momentele principali din viétii defunctei, aretandu, cum dens'a s'a distinsu in decursulu acestei vieti trecetorie prin iubirea si stim'a facia de sociulu ei, prin bun'a crestere si bun'a ingrijire a familiei, prin o economia si activitate in conducerea afaceriloru vietii casnice, precum si prin iubirea facia de deaprópele, manifestata in acte de caritate crestinesca.

Inregistrandu in colónele foiei nóstre acestea, se dicemu, cá defunctei se-i fia tierin'a usióra si memori'a binecumentata, ér multu obidatulu ei sociu Ddiu se-i dea tari'a sufletesca, cá se póta suportá acésta grea lovitura!

* Loterie de efecte. Reuniunea femeiloru române din Sibiiu a sortatu Luni la 31. Decemvre 1884 losurile pentru sortitur'a arangiata in favorulu scólei romane de fetitie din Sibiiu. Sortarea s'a facutu in edificulu cassinei române in presenti'a unui publicu distinsu. Ca comisariu din partea regimului a functionatu domnulu Stefanu Stroi'a, notariu la comitatu.

Din fie-care mie de losuri s'au sortatu câte 83 de numeri. Se stie cá losuri au fostu 12,000. Cu chipulu acest'a s'au sortatu 996 de numeri. Din intregu restulu s'au mai sortatu apoi inca 4 numeri, si astfeliu au esit 1000 de numeri pentru cele 1000 de castiguri.

Aceste 1000 de numere s'au pusu apoi din nou in rót'a norocului si primulu numeru sortatu a castigatu premiulu principálu, si cele urmatóre fie-care

premiulu statoritu conform locului, la care l'a aruncatu sórtea.

In numerulu procsimu vom reproduce list'a autentica a castiguriloru si a numeriloru sortati, ca publiculu nostru se se póta orientá cu tóta esactitatea.

Sortarea s'a inceputu diminiéti'a la 9 óre, la 12 s'a intreruptu. S'a continuatu apoi dupa amédi dela 3 pana la 7 $\frac{1}{2}$ cand s'a incheiatu.

Losuri nevendute au remasu la Reuniune 1059 si spre linistirea celoru cu putine losuri amintim cá premiulu principálu nu l'au castigatu aceste 1059 de sortiuri.

Eventualele dispositiuni le vom comunicá pe calea acést'a. Tel. Rom.

* Pentru balulu reuniunei femeiloru romane din Aradu, ce se va arangiá in 5. Februaru a. c. calendariulu nou in sal'a otetului „Crucea alba,” precum suptem informati, se facu mari pregatiri, asia incát balulu din anulu acest'a, se spera, ca in tóte privintiele va intrece balurile romane arangiata aici in anii trecuti. Precum audimu anulu acest'a voru aparé cele mai multe dame in frumosulu costumulu tieranei romane, costumulu incetatenitu si impamentenitu in salonu prin regin'a-poeta. Comitetul reuniunei prepara prin ordurile de dantiu dameloru, ce voru participá o surprindere, si anume aceste orduri de asta data se voru distinge prin elegancia si unu bunu gustu, si mai cu seama, ca sunt preparate de manile membreloru acestui comitetu, cari imbinandu eleganti'a cu economi'a, si avend in vedere scopulu celu frumosu, pentru carele se arangéza balulu si anume sporirea fondului reuniunei, menitu pentru infientiarea unei scoli de fetitie in Aradu — si-au impusu sacrificiulu de a lucrá singure aceste orduri.

Cand aducemu acestea la cunoscinti'a onoratuului publicu, notámu totu de odata, ca balurile din Arad au pentru noi o deosebita insemnatate. Ele nu sunt numai nesce medilóce de petrecere; ei sunt ocasiuni binevenite de a-ne cunósce, si mai cu seama de a aretá, ca valorámu in societatea, in carea ne aflám. Tóte acestea ne indreptatescu a crede, ca sér'a de 5. Februaru a. c. va fi unulu din cele mai placute momente in viétii nóstra sociala, si va lasá tuturoru participantiloru frumoase suveniri. — Comitetulu arangiatoriu se compune din urmatorii domni: Dr. Nicolau Oncu, avocatulu, Aureliu Saciu, avocatulu, Dr. Georgiu Vui'a, medicu, Dr. Ves'a, medicu, Dr. Iuliu Bonciu, candidatulu de avocatulu, Georgiu Raicu, locotenentu in reserva si Petru Saciu, farmacistulu.

† Necrologu. Dr. Emil Brote, medicu de regimentu, in armat'a cesaro-regésca, fost in anii trecuti stationatu si aici in Aradu, in urm'a unui morbu indelungatu a reposatu in Vien'a, in 31. Decemvre 1884 in anulu 36 alu etătii sale. Reposatulu, fiu alu unei familii fruntasie din Sibiiu se distingea prin frumoase calitati atát cá medicu, cât si cá romanu. Depunendu o lacrima pre mormentulu lui, i-dicemu se-i fia tierin'a usióra si memori'a binecumentata!

* Te-Deum in Bucuresci. Cu ocasiunea dilei de 1. Ianuariu unu Te-Deum s'a oficiatu la órele 11 deminiéti'a, la mitropolie.

La acestu Te-Deum au asistatu M. S. Regele inconjuratu de cas'a civila si militara, facia fiindu dnii ministrii, dnii presiedinti si membri si adunariiloru leginitóre, cari se aflara in capitala, precum si autoritatiile civile si militare din capitala.

Dupa Te-Deum, M. S. Regele au trecut in revista gard'a de onóre insirata in curtea mitropoliei.

si a mersu apoi in apartamentele I. P. S. S. mitropo litului primatu, unde a primitu felicitările inaltului cleru si ale persónelor presente.

Registre de inscriere s'au deschisu in acea di la palatulu din capitala.

* **O espositiune de bere.** Unu resbelu crancenu amenintia de a isbucni in Austri'a intre diferitele productiuni de hemeiu.

Alta data nu se cunostea in acésta tíera de cât asia numitele *pilsnerbier* si *lagerbier*, cari erau cele mai preferate, dar alu caroru defecta capitalu, cand erau de calitate de mijlocu, erá de a da cataruri de stomacu. Dar éca cá deodata se ivesce o concurentia, amenintiandu monopolulu de care se bucura de secole berarii austriaci. In adeveru, mai multi speculatori au inceputu se deschida de câtv'a timpu la Vien'a stabilimente mari pentru debitulu berei de Munich si succesulu loru este atât de mare in cât a datu de lucru berariloru austriaci.

Acestia au intielesu ceea ce au defacutu in facti'a acestei concurinti, producendu tot atât de bine si cu pretiu scadiutu, si au hotaritu se organizeze pe aceste base, pentru lun'a lui Apriliu, o espositiune la Vien'a de berea cea mai buna. Cei mai mari producetori din Austro-Ungari'a vor luá parte la acésta espositiune, si prin urmare o lupta crâncena are se se angagieze intre berea din Bavari'a si berile indigene.

* **Remediu in contr'a filoxerei.** — Flagelulu filoxerei bântuindu o mare parte din viele din tíera gasimu necesar a recomandá unulu din remediile cele mai practice, putinu costisitóre si care au datu rezultate bune in tóte partile unde a fost experimentatu. Acestu remediu consta in a pune la inceputulu primaverei, sub redacinile vitiei carbune de lemn (de preferintia castanu) care se fi statu mai nainte in timpu de câte-va dile in petroleu. Autorulu acestei descoperiri e inginerulu italianu Leopold Gigli din Florenti'a care asigura cá o singura intrebuintiare e de ajunsu pentru a face se dispara flagelulu. De alta parte, multe persóne competente din Itali'a consideru ca infalibilu remediulu in cestiune si-lu propaga cu entusiasmu. I-lu recomandamu si noi viticultoriloru ale caroru vii sunt bantuite de filoxera. Intrebuintiarea lui e fórte usióra, mai cu séma cá petroleulu e in abundantia si se póte procurá cu pretiuri fórte avantajióse. A nu intrebuintiá acestu remediu recomandat de numeróse esperientie ar fi a consimti noi insi-ne la distrugerea viiloru.

* **Logodna intre copii.** Bilete de invitatiune, adresate familiiloru celei mai bune societáti din Gordonsville (Virgini'a), anuntia logodn'a intre *master* Wille Scott, in etate de 4 ani, din Gordonsville, si miss Jenni Perry, in etate de 6 ani, fiic'a unui fórte avutu negutiatoriu din Charleston (Virgini'a). Lumea eleganta din Gordonsville este dupa cum se vede, pe calea da adoptá vechile obiceiuri rigale.

* **Carte rara.** La vinderea bibliotecii din Syston Park, care s'a facutu la Londr'a, amatorii de carti rare au urcatu pretiurile intr'unu modu de necredintu. Renumitulu *Psalmorum-Codex*, datandu in 1459, si tiparitu de Faust si Schaeffer, a ajunsu la sum'a de 4,950 livre, adeca 125,000 franci. „Rom.“

* **Calendariulu Chinezu.** Anulu chinezulu are trei sute siese-dieci de dile, impartite in dóne-spre-

diece luni; diu'a se imparte in nóue-dieci si siese de parti.

In cursulu anului sunt multe serbatori; éca cele mai principale:

Ianuariu.—Serbatórea solemnă numita Kuanin, fecióra chitesa, divinitate tutelara a femeiloru.—Serbatórea solemnă a lui Julai-Bud'a.

Februariu.—Serbatórea primaverei.—Serbatórea lui Ciang, dieulu casei.—Comemoratiunea coboririi dieiloru pe pamentu.—Donesprediece Februariu, serbatórea primei dile a anului.

Aceste serbatori incepu in ajunulu celei din urmá dile a luni a donesprediecea, cu diece dile mai nainte, tribunalele sunt inchise si serviciulu postei este intreruptu in timpulu celoru d'antainu trei dile; se visitéza templele si toti se duc pentru a salutá autoritátele. Se dau spectacole, jocuri si tóta lumea petrece.

La 26. Februariu este renumit'a serbatórea a Lanterneloru.

Marte—La 15. nascerea dieiloru domesticii.

Aprile.—La 5, comemoratiunea mortiloru; se arde pe morminte hartie alba, galbena, verde, etc. si hartie aurita.

La 11, ceremoni'a aratureloru. Siefulu Statului conduce singuru unu plugu.

La 29, serbatórea dieitiei pamentului.

Mai.—La 1, serbatórea mamei copiiloru; la 4, serbatórea Reginei cerului; la 31, serbatórea Patrónnei orbiloru. Se scie cá orbirea este unulu din cele mai mari flagele ale Chinei.

Iuniu.—Intrarea cu luntrea.

Iuliu.—Nascerea Dieului focului.

August.—Antai'a di a luni este consacrata stramosiloru; acést'a este o serbatórea a mortiloru.

Septemvre.—La 6, serbatórea secerisiuriloru; la 7, serbatórea agriculturii; la 10 serbatórea trasnetului.

Octomvre.—Câte-va serbatori religióse neinsemnate.

Noemvre.—Serbatórea dieului versatului; serbatórea dieiloru cari presiedu la cei cinci munti sfinti.

Decemvre.—Nascerea lui Confucius; la 20, serbatórea lui Bud'a.

CONCURSE.

Pentru deplinirea definitiva a vacantei parochií de clas'a III-a din comun'a *Tieganesci* — si fili'a *Cuiesdu*, protopresviteratulu Pestesiiului cottulu Bihoru conform decisului Ven. Consistoriu din Oradea-mare, dto 27 Aug. 1884 Nr. 705 B, se escrie concursu pana la 30 Ianuariu 1885 cand va fi si alegerea.

Emolomintele sunt: din comun'a *Tieganesci*.

- 1) birulu preotiescu 10 cubule cucuruza a 5 fl. cubululu, 50 fl.
- 2) dela 45 numere de case câte un'a diua de lucru a 30 cr. de diua 13 fl.
- 3) 15 jugere pamentu á 5 fl. jugerulu 75 fl.
- 4) venitulu stolariu 50 fl.
- 5) Casa parochiala cu apartientiele ei 8 fl.
- 6) venitulu din póme computatu dupa 5 ani, vine pe unu anu 20 fl.

Din comun'a *Cuiesdu*:

- 1) Birulu preotiescu 12½ cubule cucuruza á 5 fl. 63 fl.
- 2) dela 50 numere de case bani pentru fênu á 50 cr. 25 fl.

3) 1½ jugeru pamentu de clas'a I. 10 fl.

4) dela 50 numere de case câte un'a diua de lucru à 30 cr. 15 fl.

5) Stólele usuate dela 90 numere de casa 71 fl. tóte aceste computate la olalta dau unu venitu curatu de 400 fl.

Doritorii de-a ocupá acésta parochia sunt pof-titi a-si trimitte recursele loru instruate in sensulu stat. org. pana la terminulu susu pomenitu adresate Comiteturu parochiale subsemnatului protopopu in Lugasiulu de susu, p. u. Élesd.

Comitetele parochiale.

In contielegere cu **Teodor Filipu**, protopop. Pestesiului.

Pentru deplinirea definitiva a vacantei parochii de a III-a clasa din comun'a *Siuncuissiu*, protop. Pestesiului, cottulu Bihoru, conform ordinatiunei Ven. Consistoriu din Oradea-mare dtto 29 Oct. 1884, se escrie concursu pana la **27 Ianuariu st. v. 1885** in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele sunt:

1) Dela 200 numere de case câte un'a vica de cucuruza sfarmatu in pretiu de 250 fl

2) Stólele usuate dupa calcululu mediu de 5 ani la olalta 150 fl

3) Se speréza ca la procsim'a comasare ce este deja in curgere este prospectu a dobandi celu putienu ¼ sesie de pamentu care asemenea se estimédia pe unu anu 50 fl.

4) bani pentru fenu dela tóta cas'a 40 cr. dau sum'a de 80 fl.

5) Casa parochiala cu unu intravilanu de 1600 stangeni □, afara de cas'a parochiala si intravilanulu ei tóte beneficiile parochiale computate la olalta dau suma de venitu curatu anualu 530 fl.

Doritorii d'a ocupá acést'a parochie suntu pof-titi a-si trimitte recursele loru instruate in sensulu Stat. org. pana la terminulu susindicatu adresate Comiteturu parochialu subsemnatului protop. in Lugasiulu de susu post'a ultima Élesd.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Teodor Filipu**, protop. Pestesiului.

In poterea ordinatiunei Ven. Consistoriu alu Caransebesiului din 12 Octomvre 1884 Nr. 766 B. se escrie prin acésta concursu pentru ocuparea unui postu vacantu de preotu in parochia (cu 2 preoti) *Selousiului*, din protopresviteratulu Panciovei cu terminu de **30 de dile dela prim'a publicare**.

Parochia vacanta este de clas'a a dou'a. Dotatiunea, ce da ea preotului se cuprinde din urmatórele:

1) Un'a sesiune parochiala de 34 jugere catas-trali, adeca 24 jugere aratura si 10 fenatiu a 10 fl. jug. = 340 fl. venitu anualu.

2) Birulu parochialu dupa rescriptulu declaratoriu iliricu din 1779 cu câte 31, 60 si 120 cruceri dela fiacare familia cu stare dejosu, demidilocu si de frunte circa 120 fl. pe anu.

3) Competintiele stolare usuate din vechime dela 1423 de suflete in suma anualu de circa 250 fl.

4) Venitele accidentali dela servitii pof-tite es-ceptionalminte necalculabile.

Recurentii voru avé a-si instrui recursele cu documente prescise prin §. 13 din Stat. org. si §. 15 lit. b) din regulamentulu pentru parochii, apoi

adresate comitetului parochialu a-le tramite subscri-sului administratoru protopop. in Dolova (cot. Toron-tal) per Panciov'a in terminulu statoritu.

Diua alegerei se vá public'a din partea oficiu-lui protop. prin oficiulu par. in biserica din Seleusiu cu 8 dile mai nainte.

Dolove in 20 Dec. 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Aron Bartolomeiu**, adm. protop.

Din partea Comiteturu parochialu gr. or. din *Bichisiu*, pe bas'a decisiunei aduse in siedinti'a sa tie-nuta la 13/25 Dec. anulu 1884 pentru indeplinirea parochiei vacante de clas'a a II-a din comun'a bis. gr. or. Bichisiu cu filialele apartienente, protopresvi-teratulu Chisineului, se escrie concursu.

Dotatiunea preotiésca se cuprinde in urmatórele emoluminte:

1) Sessiunea parochiala.

2) Dela 192 de parchi casatorite parte 1 fl. 50 cr. parte 1 fl. éra dela amestecate 50 cr.

3) Din cametele baniloru fundationali pentru pomenirea mortiloru si parastase preste anu 46 fl.

4) Stolele indatinat dele 698 de suflete din matre si filiele apartienetóre.

5) Cas'a parochiala cu 3 chilii si 2 cameri, cu aula si gradina de legumi.

Dela recurenti se pretinde, ca pre langa sciin-tia perfecta a limbei romane si magiare se produca testimoniu despre absolvarea alu 8 clase gimnasiali, testimoniu despre absolvarea teologiei si de cualifi-catiune, — si cu privintia la recerintiele locali, se pricépa limb'a serbéscá, si se scie celu putienu ceti si grecesce.

Recursele astfelu instruite si adresate Comite-tulu parochialu din Bichisia sunt a-se subterne Pré On. Domnu Petru Chirilescu, protopresviterulu tractualu in Kétegyháza, avendu a se presentá in un'a Dumineca séu serbatóre, — sub durat'a concu-sului — in s. biserica spre a-si aretá desteritatea in cantari si predica.

Se observéza ca alegendulu in decursu de unu anu, jumetate din venitul parochiei va avé se dee veduvei preotese.

Terminulu de alegere **27 Ianuariu st. v. 1885**.

Datu in Bichisiu 15/27 Dec. 1884.

Mihaiu Marcu, m. p.
presied. com. par.

In contielegere cu: **Petru Chirilescu**, m. p. protopresviteru.

Pentru statiunea vacanta invetiátorésca din *Holtmiziesiu*, protopresviteratulu Halmagiului, se escrie concursu cu terminulu de alegere **27 Ianuariu 1885**.

Emolumintele anualu sunt: a) in bani 180 fl. b) 615 litre gráu 615 litre cucuruza c) 15½ metr. lemne din care va incaldi si scóla d) cuartiru si gra-dina in estensiune de 800 □.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si tri-mite recursele provedute cu tóte documintele prescri-se prin lege pana la 26 Ianuariu 1885 subscrisului inspectoru scolariu in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **Ioanu Groza**, m. p. protop. si insp. scol.